

Advies Uitvoeringspanel

Adviesonderwerp:
wetsvoorstel "beëindiging uitkeringen, toeslagen en studiefinanciering bij jihadisme"

Behandeld in het Uitvoeringspanel van 25 april 2016.

- Toelichting ministerie

Om de dreiging die uitgaat van het jihadisme te kunnen reduceren hebben de ministers van Veiligheid en Justitie en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 29 augustus 2014 het Actieprogramma integrale aanpak jihadisme vastgesteld¹. Hiermee is uitvoering gegeven aan de toezeggingen aan de Tweede Kamer om met een actieprogramma te komen voor de aanpak van jihadisme en om te komen met een meerjarenaanpak preventie van maatschappelijke spanningen en radicalisering.

Eén van de maatregelen uit het actieprogramma zet in op het stopzetten van uitkeringen, toeslagen en studiefinanciering van uitreizigers. Het gaat hierbij om personen die zijn uitgereisd om zich aan te sluiten bij een terroristische organisatie. Het doel van het wetsvoorstel is de bescherming van de nationale veiligheid door middel van het verhinderen van financiële ondersteuning van terroristische organisaties, van de terroristische strijd en van andere vormen van terroristische activiteiten.

Het (concept)wetsvoorstel is eerder behandeld door het Uitvoeringspanel, d.d. 29 juni 2015.

- Reacties en bevindingen leden Uitvoeringspanel

-In algemene zin wordt het wetsvoorstel door panelleden beschouwd als een goed initiatief.

-Er zijn door panelleden vragen gesteld over de voorgestelde maatregelen. Gevraagd wordt of de AIVD dan wel de nationale politie de uitvoering kan vinden, zodat een melding bij de juiste persoon terechtkomt. Conform de gebruikelijke correspondentie met gemeenten zal de melding naar burgemeester en wethouders worden gezonden. Het is voor AIVD en Nationale Politie (of Inspectie SZW) ondoenlijk om van 400 gemeenten contactpersonen bij te houden. Het ministerie gaat na of de melding alleen naar de burgemeester kan worden gezonden. De burgermeester ziet immers toe op de openbare orde en veiligheid.

-Gevraagd wordt of de melding mag worden gestuurd naar de belanghebbende. Het ministerie geeft aan dat de melding (ambtsbericht of proces-verbaal) openbaar is, in die zin dat de ook belanghebbende kennis mag nemen van het stuk. In de bezwaar- en beroepfase mag belanghebbende dus dit document ook inzien. Ook wordt gevraagd of gemeenten een melding ontvangen indien iemand geen uitreiziger meer is. Dit is niet het geval. Aanvullend is er de wens om in de definitie of toelichting op te nemen wanneer er sprake is van een terugkeerder. Het ministerie geeft aan dat zodra iemand weer in Nederland is, uit de definitie reeds voortvloeit dat hij geen uitreiziger meer is. Hetgeen ertoe leidt dat desbetreffende persoon bij de gemeente in kwestie een uitkering kan aanvragen, waarbij de gemeente op de gebruikelijke wijze controleert of iemand zich weer in Nederland bevindt. Met andere woorden, gemeenten hoeven niets te doen totdat de betrokkene zich (in persoon) meldt. Het kan immers ook zo zijn dat de persoon in kwestie bij terugkeer meteen in hechtenis wordt genomen. In dat geval bestaat er (nog steeds) geen recht op uitkering.

¹ Kamerstukken II 2013/14, 29 754, nr. 253

-Voorts het verzoek om de uitkering te beëindigen op het moment van de melding, ook al heeft de uitreis daarvoor plaatsgevonden. Dit voorkomt terugvorderingen. Deze terugvorderingen zijn volgens de uitvoering oninbaar, maar tellen wel mee voor de incassatio. Het ministerie benadrukt dat als in het ambtsbericht of proces-verbaal een datum van uitreis staat, die datum moet worden aangehouden. Dit kan resulteren in terugvorderingen. Als iemand terugkeert uit terroristisch gebied naar Nederland, kan die persoon opnieuw uitkering aanvragen. De terugbetaling van de terugvordering kan dan via inhouding op die uitkering plaatsvinden. Mocht iemand niet terugkeren (overlijden), kan de vordering worden afgeboekt. Het is zowel politiek als maatschappelijk niet uit te leggen dat van jihadisten geen uitkering wordt teruggevorderd terwijl ze die uitkering onterecht hebben ontvangen.

-Er zijn door panelleden enkele inhoudelijke vragen gesteld over de voorgestelde maatregelen. Gevraagd wordt of de uitsluitingsgrond, zoals in het wetsvoorstel opgenomen, wel nodig is gezien het in de Participatiewet geldende territorialiteitsbeginsel. Dit beginsel verbiedt bijstand in het buitenland met uitzondering van de in de Regeling gebruikelijke vakantieduur opgenomen periode van maximaal vier (of dertien) weken vakantie. Als een persoon naar Syrië vertrekt met de intentie zich daar aan te sluiten bij een terroristische organisatie, kan de uitkering reeds op grond van het territorialiteitsbeginsel worden beëindigd. Het ministerie bevestigt dat in de Participatiewet inderdaad het territorialiteitsbeginsel geldt, welke aangeeft dat alleen in Nederland recht op bijstand bestaat. Daarnaast geldt in de Participatiewet de uitsluitingsgrond dat er gedurende maximaal vier weken (of dertien) in het buitenland mag worden verbleven met behoud van de bijstandsuitkering, ongeacht de reden van dat verblijf. Gedurende die periode kan er recht op bijstand (blijven) bestaan als de belanghebbende uitreist met de intentie zich aan te sluiten bij een terroristische organisatie. De in het wetsvoorstel opgenomen uitsluitingsgrond zorgt ervoor dat de bijstandsuitkering meteen bij uitreis kan worden beëindigd. In de Participatiewet bestaat geen Regeling gebruikelijke vakantieduur.

- Eindadvies Uitvoeringspanel

Het Uitvoeringspanel acht, na toelichting en antwoorden op gestelde vragen, het wetsvoorstel als uitvoerbaar.